

Verslag expertmeeting 'Professionalisering: hét smeermiddel voor realisatie kwaliteit'

Op 10 december 2015 is een tiental experts (docenten, OR-leden, opleidingsmanagers, HR-directeuren, bestuurders en stafmedewerkers kwaliteit) in het Innovatiehuis in 's-Hertogenbosch met elkaar in gesprek gegaan over het thema professionalisering als middel om beoogde kwaliteitsresultaten te realiseren. Steeds meer instellingen zien in dat professionalisering hét middel is om medewerkers toe te rusten om de beoogde kwaliteitsresultaten waar te maken. Goed onderwijs staat of valt immers met de professionaliteit van de medewerkers. Instellingen staan voor de vraag hoe professionalisering effectief vorm te geven en willen hierover graag van elkaar leren.

Initiatief tot deze expertmeeting is genomen door het NCP EQAVET. Het NCP EQAVET voert in opdracht van het ministerie van OCW activiteiten uit in Europa en Nederland om de kwaliteitsborging in de mbo-instellingen verder te versterken. Veel aandacht gaat hierbij uit naar het realiseren van kwaliteit door en in de onderwijsteams. Hiervoor is verbinding in de organisatie nodig; verbinding tussen de werelden van kwaliteitszorg(systemen) en onderwijsteams. Om deze werelden aan elkaar te verbinden, heeft het NCP EQAVET de afgelopen jaren verschillende activiteiten uitgevoerd. In de expertmeeting hebben we verkend hoe ook de verbinding met de wereld van professionalisering en HR gelegd kan worden.

De tien experts hebben zich in de expertmeeting gebogen over de volgende twee vragen:

- Hoe zorg je dat professionalisering bijdraagt aan het realiseren van kwaliteit en kwaliteitsdoelen?
- Hoe zorg je dat de kwaliteit van de professionalisering hoog is en blijft?

Het betreft hier zowel het zittend als het nieuw personeel vanuit initieel onderwijs of werkveld.

In de bijeenkomst heeft Albert Zeggelaar, directeur onderwijs van ROC van Amsterdam College West, de inhoudelijke aftrap voor het gesprek gegeven. Hij voert op dit moment een promotieonderzoek uit naar de effectiviteit van professionele ontwikkeling en het leren van docenten. De probleemstelling van zijn onderzoek richt zich op het gegeven dat er nogal wat mis gaat op het gebied van professionalisering in mbo-instellingen. Vaak zijn doelstellingen niet helder, ontbreekt adequate facilitering en ontbreekt het aan consistentie, coherentie en congruentie tussen de professionaliseringsactiviteiten en de gewenste professionele ontwikkeling. De uitdagingen voor mbo-instellingen zijn tweeledig:

- focus houden op de doelstellingen, samenhang en synergie en het effect van professionele ontwikkeling;
- oplossen van coherentieproblematiek tussen de systeemwereld en de schoolwereld van de professional (waaronder de link tussen professionaliserings- en HR-beleid ten opzichte van de daadwerkelijke onderwijspraktijk van de individuele professional).

Albert heeft een aantal ontwerpregels in onderzoek, die de effectiviteit van professionele ontwikkeling (in het bijzonder waar het gaat om professionaliseringsprogramma's) vergroten. Op

dit moment gaat hij na of deze aantoonbaar bijdragen aan het vergroten van de effectiviteit van professionele ontwikkeling van medewerkers in het mbo. Zo heeft hij inmiddels in specifieke contexten vastgesteld dat professionalisering die direct gekoppeld is aan het werk van de professional (hands on) en gericht is op het hele team, een positief effect heeft. Ook professionalisering die bijdraagt aan het versterken van de professionele identiteit werkt bevorderend.

De experts hebben met elkaar uitgewisseld hoe de inzichten vanuit het onderzoek van Albert Zeggelaar gebruikt kunnen worden voor professionalisering die bijdraagt aan het realiseren van kwaliteit en kwaliteitsdoelen. De uitwisseling door de experts was extra waardevol omdat zij elk vanuit hun eigen verschillende expertise en hun achtergrond gereflecteerd hebben en suggesties hebben aangereikt. Door de dialoog met elkaar aan te gaan, zijn de experts gezamenlijk tot antwoorden gekomen:

- Sluit aan bij het plezier in leren en ontwikkelen van de medewerker. Gebruik de weg van de verleiding door een passend aanbod aan hen voor te leggen.
- Sluit aan bij de professionele identiteit (roeping) van de medewerker. Wakker trots aan. Laat docenten ook delen waar ze goed in zijn.
- Maak bij elk verbeterplan ook een plan voor professionalisering en neem hierin teamvorming en teamscholing mee.
- Stel als team/afdeling de kwaliteitslat vast: waar sta je als afdeling/team voor, welke kwaliteit wil je leveren en wat betekent dit voor de kwaliteit van de medewerkers. Zorg voor teamvorming.
- Ga en blijf met elkaar in gesprek over de (urgente) kwaliteitsdoelen, formuleer deze helder en concreet.
- Stel middelen beschikbaar voor het volgen van professionaliseringstrajecten (inclusief mastertrajecten).
- Gebruik de HR-cyclus om de effectiviteit van de persoonlijke ontwikkeling te vergroten.

Tot slot hebben de experts geconstateerd dat in mbo-instellingen op dit moment relatief weinig aandacht wordt besteed aan het waken over de kwaliteit van de professionaliseringstrajecten en het cyclisch verbeteren van de professionaliseringstrajecten. De experts geven aan dat de professionaliseringstrajecten dienen te voldoen aan de ontwerpregels voor effectieve professionalisering zoals die in de inleiding van Albert Zeggelaar aan bod zijn gekomen.

De experts geven aan graag een vervolg te geven aan deze expertmeeting. Het NCP EQAVET zal in overleg met de directie MBO en directie Leraren van het ministerie van OCW het vervolg verder gaan uitwerken.

Wilt u meer lezen over dit onderwerp:

- Oude Groote Beverborg, A. (2015). Fostering sustained teacher learning: co-creating purposeful and empowering workplaces. Dissertatie. Enschede: Universiteit van Twente.
- Hermanussen, J. Oosterhof, A., Streefland, F. (2012). *De bijdrage van HRM aan teams in het mbo – verschillende perspectieven*. 's-Hertogenbosch, echo.

Op 22 februari 2016 heeft overleg plaatsgevonden tussen het NCP EQAVET en Thea van de Boom, Hans de Goede en Ursula Roest van het ministerie van OCW. De volgende aanbevelingen voor vervolg zijn uitgewisseld:

1. Het verslag van de expertmeeting is gepubliceerd op de website van het NCP EQAVET, is ter beschikking gesteld aan de deelnemers aan de expertmeeting en is gedeeld met de MBO Raad (Geert Wammes) en Kasper Weekenborg (Kwaliteitsnetwerk MBO). Het NCP benadert de deelnemers om het verslag actief bij hun eigen achterban onder de aandacht te brengen.
2. Het NCP EQAVET organiseert met het Kwaliteitsnetwerk MBO bestuurstafel over relevante thema's. De volgende bestuurstafels staan gepland in mei en september. Het NCP zal aan het Kwaliteitsnetwerk MBO voorstellen om het thema van professionalisering als middel om kwaliteit te gaan realiseren te agenderen voor een van de volgende bestuurstafels.
3. Het NCP EQAVET zal met de MBO Raad in gesprek gaan en hen voorstellen om een bijeenkomst te beleggen met (een delegatie van) het platform kwaliteitsborging en het platform van HR functionarissen van MBO-instellingen. Het NCP EQAVET kan de bijeenkomst met de MBO Raad inhoudelijk voorbereiden en het gesprek leiden.
4. Het NCP EQAVET organiseert in september 2016 een meerdaagse expertmeeting in Nederland. Deze expertmeeting staat in het teken van het toewerken naar een gedeeld beeld over het versterken van kwaliteitscultuur in teams en instellingen. Het NCP EQAVET zal hierin de lijn naar professionalisering expliciet meenemen.

Deze aanbevelingen zijn intern binnen het ministerie besproken en het NCP EQAVET zal de vervolgacties verder in gang gaan zetten.